

TL 2076 Sibiryanın Etnik ve Sosyal Yapısı

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Can Teziç

7. Hafta

Rusyada Millet Olgusunun Tarihsel Gelişimi

Rus milliyetçiliği Batı rasyonalizmine karşı, Alman Romantizminin ve Hegel'in etkisi ile Slavofilizm formunda ortaya çıkmıştır.

Alman idealizmi ve Hegel'in diyalektik tarihsel metodu ile şekillenen Slavofilizm, Slavlara geçmişte insanlık önünde bir misyon almadıklarını, fakat ileride dünya medeniyeti için önemli bir misyona sahip olacakları görüşünü kazandırmıştır. Bu görüş batının bir yıkım içerisinde olduğu ve ona alternatif olarak Slavların bu yıkımın dışında genç bir oluşum olduğu fikri ile desteklenmektedir.

Avrupa'daki güç mücadelesi, toplumsal eşitsizlik, rasyonalizmin ve Batıdaki dinî reformların insanlığın ruhunda yol açtığı erozyon, ve Rusya'nın Batıdaki bu yenilikleri taklit etmesi ve başarısızlık, Slavyonistleri kendi manevî değerleri temelinde, insanlık tarihi içerisinde yeni, yıpranmamış, saf bir anlayışı geliştirmelerine itmiştir.

Buradan hareketle Slavyonistlerin insanlığa önerisi; Herder'in millet olgusunu bir organizma gibi gören anlayışın çerçevesinde, Rus tarihi ve toprak bütünlüğü içerisinde gelişen dil, kültür, ortodoks kilisesi ve köy kommuni (yaşam tarzı) çerçevesinde yeni bir anlayıştır.

Slavyonistler devletin rasyonel dönüşümünden ziyade, toplum (*natsiya-millet*) üzerine yoğunlaşmışlardır. Slavyonist iddia milletin yeniden canlanması için devletin değil toplumu oluşturan kültürel değerlere önem verilmelidir. Diğer bir deyişle millet anayasal düzenlemeler ve devletin dönüşümüne dayalı bir anlayışından ziyade, kültür temelinde tanımlanmıştır. Ancak kültürel canlanma sayesinde Rusya ve Slav dünyası Batı taklidi rasyonalist yıkımdan kurtarılabilir.

Bu konuda Slavyonist bakış açısı halktan kopuk eğitilmiş Rusların, halkın yaşam biçimini (dil, kültür, ortodoks kilisesinin öğretileri, köy yaşam biçimi ve toplumsal değerleri) öğrenmeleri gerektiği ve bu değerler üzerinden Rus toplumunun ayağa kalkması gerektiğini savunmaktadır. Böylece siyasî bir bütünleşmeden ziyade, bireyin içerisine doğmuş olduğu ortak dil, kültür ve etnisiteye dayalı bir cemaat'i (*gemeinschaft*) temel alan bir "*natsiya-millet*" anlayışı Rusya'da yerleşmiş olmakta ve bu anlayış bir sonraki dönemde kültürel anlayışın temel alındığı bir idari sistem ve ideoloji ile birleşecektir.

Lenin'e göre Sovyetler Birliği'nde sosyalist bir rejimin inşası için ülkede bulunan tüm etnik grupların ekonomik, politik ve kültürel olarak eşit bir seviyeye gelmiş olmaları gerekmektedir. Lenin'in modeli iki aşamalı bir modeldir. İlk aşamada gelişme (*rastsvet*) sonrasında yakınlaşma (*sblizhenie*) gelmekteydi. Diğer bir deyişle sosyalist halkların birbiri içerisinde yakınlaşma ancak her bir grubun millet seviyesine ulaşması ile mümkün olabilir. Bu yüzden Lenin tüm ezilen halklar için kendi kaderini tayin hakkının şart olduğunu düşünmekte idi. Lenin'e göre, bir sosyalist devlet içerisinde erimeden önce, tüm ezilmiş halklar kendi kaderlerini tayin hakkı sayesinde millî bilinçlerine kavuşabilirler ve millî kültürlerini geliştirebilirlerdi.

Lenin, Çarlık rejimi altında sömürülen halkların tek bir sosyal sınıf olarak ele alınabileceğini düşünmekte idi. Fakat sosyalist millet anlayışına göre

millet form olarak kabul edilirken, milletin içeriđi sosyalist enternasyonel kültür ile inřa edilmeli idi. Sosyalist kültürden yoksun bir millet ise burjuva milliyetçiliği olarak algılanmakta ve mücadele edilmesi gereken bir olgu olarak görülmekte idi.

Lenin için federalizm bir geçiş periodu idi ve pek çok milletin birleşmesi ile sona erecekti. Bu geçişin sağlanabilmesi amacı ile Sovyet rejimi Yerlileřme (*Korenizatsii*) politikasını hayata geçirdi. Bu şekilde arlık döneminde ezilen gruplara belirli bir millî otonom bölge içerisinde kendi kültür ve dillerini geliştirebilecekleri bir alan hazırlandı. Böylece, etnik prensipte idari otonom bölgeler inşa edilmiş oldu.

Kaynak:

Tezi M.C. Rusya Federasyonu'nda Vatan Olgusunun Kimlik İnşasındaki Yeri: Tuva Medyasına Yansıyan Konular // Modern Türklük Araştırmaları Dergisi. 2015 Cilt 12, Sayı 1. S 49-73.